

Темдгтә өөдлтин хаалгъар

Яшалтинск района, Сталинә нертә колхозин ахлач ұр Базюк, колхозин көдлмшин ұзм-джсиг урлқ джилмұдин ұзм-джслә дұньгцұлдж хәләдждә-гәад—мана эдл-аху бөдлдж йовна—гидж келв.

—Тегәд яяхми билә, хаджудк колхозмудас ұлддж болдув—гидж конторг суусн улсас тўрун болдж саалин малин фермин толгъач ұр Курило келв.

—Тертн йирдән чик, болв гол төр терүнд бәәхш—гидж колхозник ұр Понмарев келхлә, бәәх улс цугтан токтнад оньган энүн тал өгцхәв.

—Цуг мана диилвртн—Коммунистическ партин нильч болджана. Партъ эврәннь сентябрьск болн терүнә хөбдк пленумсин шиидврмұдт селәнә эдл-ахүг тўргәр бөдлүллгәнә эв-аргын заасми—гидж ұр Понмарев цааранднь келв.

1955 джилд колхоз, селәнә эдл-ахун 100 гектар газр болгъна тоод 14 центнер ұс, 9 центнер мах, 280 центнер ноос гаргъла. Терүнәс нааран хойр джил болв.

—Эн ахр болзгт эдл-ахуд ямаран ик хўврлт болв гинәт, урлқ джилмұдлә дұньгцұлхлә нам иткхд кўчр болна—гидж саальч Вертилова келнә.

1954 джил саалин ұкр болгънас—500 литр ұсн саагджасн болхла, ода 1700—1850 литр ұсн саагдна. Саальчир Т. Вертилован, Е. Разумныхин, М. Чемодурован, Н. Джеванован, Т. Дедушеван нерднь таньгъчд мелгднә. Эдн специалистрин дөньгд ұкрәс ұссаадж авлгын гурвн холван икдүләд, әмн болгъна тоод ұс болн тос гаргългъар бөрхн джилмұдин эргцд Американ Соединени Штатсиг кўцхин төлә шултта қевәр ноолддж йовцхана.

Эн джилд саальчир болн ұкрчир саалин нег ұкр болгънас 2500 литр ұс саадж авх даалгъвр авцхав. Эдн эврәннь даалгъвран сәәнәр кўцәдж

йовцхана. Саальчир Н. Джеванова, Т. Вертилова январь сарин ұс саалгъна зурагъан зургъан бдр эртәр кўцәцхәв.

Саалин ұкрмұдт оln зўсн хот—эрдни-шишән силос, гуйр буудә, май сард хадгдсн көк өвсн өггднә. Укрмұдин усн өсснә учрнь—эрдни-шишән нильч гидж саальчир келцхәнә.

Эннь чик. Эрдн-шишә тәрсн ашд саалин ұкрмұдиг шимтә көк бўрәр, силосар асрх эв-аргъ гарв. Тегәд колхоз эрдни-шишә болн нег джилин дакад оln джилин тәрмр өвс тәрлгын кўс-дундур холван икдүләд, малин шим-шўусиг улм икәр гаргългъна зура темдгдждәнә.

Хөбчир давсн джилд селәнә эдл-ахун 100 гектар газр болгънд 400 килограмм ноос киргъцхәв. Хөбчир И. Вертилов, П. Муравченко, М. Игнатенко ахта хөн болгънас 5,3—5,5 килограмм ноос киргъад, хөн болгъна оруг, зурагъар хәләгдснәс 20—30 арслнь икдүлцхәв.

Цуг хөбчир эн джилд нәәдир 100 хөн болгънас 115 хургъ авхар, улм ик ноос киргъджд государствд өгхәр зүткджд йовцхана. Мал агъруснас авгддг эдл-уш эн джилд кўс-дундур холван икдхми.

Ода хәврин тәрәнд белдвр кегджд йовна. Буудән эки бел кегдждәнә. 35 колхозникуд агротехническ курсд сурджацхана. 100-гар томи бәәри газрин удобрөнь—лин бог-шег, шовуна кесг центнер сўур белдгдсн бәәнә.

—Зургъадгч тавн джилин гурвдгч джил—артелин эдл-ахун цуг әньгсин шин, ик диилврин джил болхми—гидж колхозин ахлач Базюк келнә.

Селәнә эдл-аху улм бөскджд бргдждүллгәнә туск партин болн правительствин шиидврмұдәр аксгдсн колхозникуд эврәннь диилврмұдән улм икәр холвхнь магъд уга.